

i fuld blomst i august og september

Vild gulerod (*Daucus carota*)
 står i blomst lige nu.
 Foto: Flagstaff Photos /
 Wikipedia Commons.

blomsterne, nogle insekter henter for eksempel nektar og pollen, andre lægger æg i frugtknuden, nogle spiser af blomsterne, nogle parrer sig her og andre ligger på lur, eksempelvis edderkopper og snyltehvepse.

Produktiv plante

Nogle af blomsterskærmens frugter kan være omdannet til røde, opsvulmede galler, de indeholder larven af gulerodsgalmyggen. Man kan ofte se det højest besynderlige, at der i midten af den hvide blomsterskærm sidder en enlig, purpurrød, nogle gange næsten sort, gold blomst, hvis mørkerøde farve skyldes anthocyaner (blomsten kaldes derfor også en anthocyanblomst). En mulig forklaring kan være, at den purpurrøde blomst er med til at tiltrække bestøvere. Vild gulerod er ret produktiv,

idet den, udover at sætte kraftige planter, snildt kan præstere 700-800 blomster i en stor skærm. Vild gulerod formeres udelukkende med frugter, også det er den rigtig god til, idet en plante typisk kan producere cirka 4000 frugter per år og endda op til 11.000, og typisk for skærmplanter er frugterne (frøene) olieholdige som næringsstof til deres spiring.

Som en fuglerede

Efter afblomstring antager skærmen form som en fuglerede, ved at de ydre storskærmegrene bøjer sig opad og indad, herved spærres frugterne inde, ligesom i et fængsel med tremmer for, hvilket gør det sværere for frugterne at slippe ud, før de er modne. Den visne plante danner flotte, karakteristiske vinterstandere. Skærmene kan sågar stå helt hen i foråret, før de sidste modne frugter frigøres og spredes.

Frugterne kan desuden med deres mange krogbørster let hæfte sig til dyr, på

denne måde kan frugterne transporteres vidt omkring. Frugterne kan også spredes ved, at afknækkede, indfoldede skærme (eller sågar hele planten) trimler hen ad jorden i blæsevej, og på den måde kommer de til at fungere som en slags biologisk såmaskine, hvorfra frugterne så kan drysse ud. Sådanne tumlinge kaldes vindhekse, som også kaldes steppeløbere, strandløbere eller markløbere alt afhængig af lokalitet.

Vild gulerod selsår flittigt, og frugterne (frøene) kan endda ligge i jorden i mere end 10 år og derved danne frøpulje. Vild gulerod hentyder dels til, at planten er ophav til den dyrkede, ikke-vilde køkkenurt haveguleroden og dels hentyder navnet til rodens farve. Carota kommer af græsk caroton for gulerod, afledt af kare i betydningen hoved, sigtende til gulerodens hovedlignende, fortykkede rod. Frø af planten er kendt fra jernalderen og menes at være indslæbt med korn og såsæd fra Sydeuropa.

I de nordiske lande har planten været dyrket siden 1600-tallet. I folkemedicin mod indvoldsorm, urinvejslidelser, prostata, kløe, fordøjelsesbesvær, forbrændinger, ufrugtbarhed og gulsot. Plantens indhold af falcarinol virker betændelsehæmmende og bakteriedræbende. Den indeholder det orange gule farvestof karotin (karoten), som ved indtagelse kan omdannes til A-vitamin. I køkkenet kan rødderne anvendes som grøntsag, i ovnretter, i supper med mere, nogen synes dog, at roden nærmest er uspiselig grundet dens bitterhed. Hele planten afgiver en duft af gulerod, frøene kan bruges som krydderi, blomsterskærme kan bruges til urtete. Vild gulerod kaldes også fuglerede, fugleklo, amagerrod, kaninrod og morrod (= spiselig rod).

Tekst: Carsten Mathiesen

at beskytte blomsterne under deres udvikling. Blomsterne bestøves af insekter, heriblandt hvepse, bier, biller og fluer. Der er mange årsager til at besøge

Det sker på Fanø fra 7/9 til 12/10 2024 – udvalgte begivenheder

- **Altid åbne:** Albue Fuglekøje, Postvejen og Sønderho Gamle Fuglekøje, Landevejen
- **Fanø Biograf, Lodsvej 3, kl. 19.30:** It Ends with Us. Se mere på fanoebiograf.com
- **Frem til 18/10, kl. 11-15:** Fanø Museum, Skolevej 2, Nordby: Åbent alle dage undtagen lørdag. Se også fanoemuseum.dk
- **Frem til 26/10, mandag til lørdag kl. 11-16:** Fanø Skibs- og Dragtsamling, Hovedgaden 28, Nordby: Udstillingen (entré) og museumsbutikken er åben. Se også fanoskibs-dragt.dk
- **Lør. 7/9 kl. 8.30:** Fanø Vesterland, Storetoft 11: Intim yogasession med Yin Yoga og Lydrejse i Drømmeteltet.
- **Lør. 7/9 Hele dagen:** Storetoft 11: Fanø Vesterland, en festival med kærlighed til Fanø, musik, mad og mennesker. Se også fanovesterland.dk
 Lør. 7/9 kl. 13-17 og tir. til søn 13-17: Fanø Kunstmuseum, Nord Land 5, Sønderho: Udstilling med Annemette Beck: Kunst for havet. Særudstilling med René Holm: To Get Lost Willingly plus museets faste udstilling. Entré. Se øvrige åbningstider og aktiviteter på fanoekunstmuseum.dk. Entré.
- **Lør. 7/9 kl. 14-17.30:** Fanø Strandgalleri, Kirkevejen 39, Rindby: Gæt 11 værker. Se mere på fanostrandgalleri.dk
- **Man. 9/9 kl. 14:** Nordby Havn, Langelinie ved 'Svenskeren': Sælsafari med Martha af Sønderho. Se mere og book på marthasoenderho.dk
- **Man. 9/9 kl. 19.00:** Rindby Forsamlingshus: En aften i selskab med ånder. Foredrag ved Dorte Uggerhøj, Fanø.
- **Ons. 11/9 kl. 19.30:** Realen, Niels Engersvej 5, Nordby: Fællessang. En aften med Grethe Laumann, Niels Houmand og Jens Peder. Se også realen.dk
- **Tor. 12/9 kl. 19.00:** Sundhedshuset i Nordby: Borgermøde om budget 2025
- **Tor. 12/9 til søn. 15/9:** Fanø Strik over hele øen. Se mere på fanoestrik.dk
- **Lør. 14/9 kl. 14:** Fanø Hallen, Stadionvej 13, Nordby: Fanø Trim Center genåbner efter endt renovering.
- **Lør. 5/10 kl. 20.00:** Realen, Niels Engersvej 5, Nordby: Koncert med Moonjam. Dørene åbnes kl. 18.30. Se også realen.dk
- **Ons 8/10 kl. 19.30:** Realen, Niels Engersvej 5, Nordby: Fællessang – shanty og andre sange fra søen med Jens Peter og Shantykorret. Se også realen.dk
- **Gudstjenester i Nordby og Sønderho kirker:** Se kirkernepaafano.dk
- **Begivenheder i Ribe og Esbjerg:** Se vadehavskysten.dk/ribe-esbjerg-fano/diverse/events

